Wychodzi we wtorek, czwartek i sobotę. Co sobotę dołączony jest zeszyt Rozmaitości, pisma ku pożytkowi i zabawie. Prenumerata Gazety z Dodatkiem i Rozmaitościami na kwartał, dla odbierających w samym Lwowie 4 zr. 36 kr., na pocztamcie lwowskim 5 zr. 12 kr., na wszelkich innych pocztamtach 5 zr. 36 kr., mon. konw. Prenumerata półroczna wynosi dwa razy tyle co kwartalna.

# GAZETA LWOWSKA.

Dodatek do Gazety Lwowskiej obejmuje doniesienia urzędowe i prywatne. Za umieszczenie w Dodatku płaci się od wiersza w pół kolumnie (drukiem garmont) za pierwszy raz 3 kr., a za każdy następujący raz tylko po 1 1/2 kr. mon. konw. Za większe litery płaci się wedle tego, ile one zwyczajny druk obrachowane miejsca zajmą. Redakcyja Gazety Lwowskiej przyjmuje tylko frankowane listy.

Wtorek | Nro 136. | 18. listopada 1845.

## Przegląd artykułów.



## WIADOMOŚCI KRAJOWE.

— Ze Lwowa. —

### Cztérdziesty trzeci spis darów
dla dotkniętych powodzią mieszkańców galicyjskich.

U c. k. Urzędu obwodowego przemyskiego złożyli:

| | zr. | kr. |
|---|---|---|
| Lewicki, właściciel Bonowa | 50 | — |
| Puzon, pleban łowiecki obr. łac. | 50 | — |
| Napadyjewicz Więckowski, właściciel Więckowic | 25 | — |
| Urzędnicy dworscy z państwa Krysowic | 42 | 10 |
| Mądrzejowski, pocztmistrz z Sądowéj Wiszni | 13 | — |
| Parafija obr. łac. z Sądowéj Wiszni | 12 | 10 |
| „ „ „ pnikucka | 10 | — |
| „ pruchnicka obr. gr. kat. | 4 | 24 |
| „ kosienicka detto detto | 23 | — |
| „ łowiecka detto detto | 1 | 19 |
| Dekanat drohobycki obr. gr. kat. | 12 | 12 |
| „ jaworowski obr. łac. | 26 | 14 |
| Kapelanija miejscowa mużyłowiecka obr. łac. | 5 | — |
| Parafija łac. w Laszkach | 8 | 14 |
| „ „ w Kaszycach | 3 | — |
| Dekanat Mościski obr. gr. kat. | 11 | 48 |
| „ „ obr. łac. | 30 | 24 |
| Kirchenberger, c. k. inżenier nawigacyjny ze składki, do któréj się przyczynili: | | |
| Hontschka, c. k. inżenier nawigacyjny | 5 | — |
| Kirchenberger detto detto | 5 | — |
| Zygmuntowski, bulwarnik | 1 | — |
| Fink, praktykant przy dyrekcyi budowniczéj | 1 | — |
| Redl, bulwarnik | 1 | — |
| Aschwitz, detto | 1 | — |
| Scheybal, praktykant budowniczy | 2 | — |
| Krajczy, detto detto | 2 | — |
| Fontschak, rewident detto | 1 | — |
| Pleban, krakowiecki obr. łac. ze składki, do któréj się przyczynili: | | |
| Księżna Lubomirska, właścicielka Krakowca | 5 | — |
| Madejski, pełnomocnik | 4 | — |
| Piątkowski, pleban | 2 | — |
| Kiślewicz, wikary | 2 | — |
| Pilichowski, sekretarz | 1 | — |
| Sokulski, mandataryjusz | 1 | — |
| Abdermann, leśniczy | — | 24 |
| Świrczyńska | — | 20 |
| Czesławska | — | 10 |
| Kotz | — | 10 |
| Zawojski | — | 10 |
| Sobieski | — | 10 |
| Nowicka | — | 10 |
| N. N. | — | 20 |
| Czesławski | — | 20 |
| Parafijanie | 2 | 36 |
| Administracyja powiatowa przemyska, mianowicie: | | |
| Füller radca kameralny | 2 | — |
| Kulhawy, komisarz powiatowy | — | 40 |

| | zr. | kr. |
|---|---|---|
| Desaga, oficyjał powiatowy . . . . | — | 20 |
| Wolfram, detto . . . . . . . . . | — | 20 |
| Wojkowski, oficyjał . . . . . . . . | — | 10 |
| Jaworowski, detto . . . . . . . . | — | 10 |
| Przyborski, detto . . . . . . . . | — | 20 |
| Latinek, kancelista . . . . . . . . | — | 10 |
| Seuss, rewident rachunków . . . . | — | 20 |
| Ellinger, officyjał urzędowy . . . . | — | 20 |
| Sorycz, kancelista . . . . . . . . | — | 10 |
| Vogt, główny poborca dochodów skarb. | — | 40 |
| Menschek, kontrolor . . . . . . | — | 40 |
| Otto asystent . . . . . . . . . . | — | 20 |
| Fierich, komisarz od straży finansowéj | — | 40 |
| Zimmer, detto detto detto . | — | 30 |
| Kowatsch detto detto detto . | 1 | — |
| Bielewicz, detto detto detto . | 1 | — |
| Leegler, respicyient . . . . . . . | — | 20 |
| Glanz, detto . . . . . . . . . | — | 10 |
| Paulowitsch, detto . . . . . . . . | — | 30 |
| Buczkowski, nadzorca ze straży finansowéj . . . . . . . . . . . | — | 20 |
| Zielinski, nadzorca ze straży finansowéj | — | 20 |
| Sauermann, detto detto detto | — | 20 |
| Koprasch, detto detto detto | — | 20 |
| Freund, detto detto detto | — | 20 |
| Majewski, detto detto detto | — | 20 |
| Popecki, detto detto detto | — | 20 |
| Lepiarz, detto detto detto | — | 20 |
| Geronis, detto detto detto | — | 20 |
| Laska, respicyjent . . . . . . . | — | 20 |
| Kasprzycki, dozorca straży finansowéj | — | 20 |
| Reinfuss, detto detto detto . | — | 30 |
| Piger, detto detto detto . | — | 20 |
| Żydkiewicz, detto detto detto . | — | 20 |
| Inni dozorcy straży finansowéj mniejszemi datkami . . . . . . . . . . . | 7 | 15 |
| Magistrat jarosławski ze składki, mianowicie: | | |
| Kellermann, burmistrz, dał . . . . | 10 | — |
| Konwent OO. Dominikanów . . . . | 10 | — |
| Wajdowicz . . . . . . . . . . . | 10 | — |
| Borowicz . . . . . . . . . . . . | 5 | — |
| Juźkiewicz . . . . . . . . . . . | 4 | — |
| F. M. . . . . . . . . . . . . . | 3 | — |
| Dytrychowa Maryjanna . . . . . . . | 3 | — |
| Tameczny cech rzeźników . . . . . | 3 | — |
| „ „ mularzów . . . . . | 3 | — |
| W kościele łac. zebrano . . . . . | 3 | — |
| Em. K. . . . . . . . . . . . . . | 2 | — |
| Gorylewicz . . . . . . . . . . . | 2 | — |
| Seeligmann Karol, asesor honorowy . | 2 | — |
| Ząbecki, wikary . . . . . . . . . | 2 | — |
| Zaluski, detto . . . . . . . . . | 2 | — |
| Kaszubski, detto . . . . . . . . | 2 | — |
| Hontschka . . . . . . . . . . . | 2 | — |

| | zr. | kr. |
|---|---|---|
| W. . . . . . . . . . . . . . . . | 2 | — |
| Schwarzmann W. . . . . . . . . . | 2 | — |
| Tameczny cech stolarski . . . . . | 2 | — |
| Weiss Gustaw . . . . . . . . . . | 2 | — |
| Ortyński Józef, sekretarz magistr. . . | 1 | 40 |
| Huber . . . . . . . . . . . . . . | 1 | — |
| Tameczny cech szewski . . . . . . . | 1 | — |
| Rohm Józef . . . . . . . . . . . | 1 | — |
| Elsnerowa Frańciszka . . . . . . . | 1 | — |
| Czarnecka Klara . . . . . . . . . | 1 | — |
| N. N. . . . . . . . . . . . . . | 1 | — |
| Chotyniecki . . . . . . . . . . . | 1 | — |
| Sosnowski . . . . . . . . . . . | 1 | — |
| Lewedyński A. . . . . . . . . . | 1 | — |
| Kłosowski Faustyn . . . . . . . . | 1 | — |
| Chromy . . . . . . . . . . . . . | 1 | — |
| K. . . . . . . . . . . . . . . . | 1 | — |
| Marcinkiewicz, praktykant konceptowy | 1 | — |
| Zawadzki Józef . . . . . . . . . | 1 | — |
| Filip . . . . . . . . . . . . . . | 1 | — |
| Skórski . . . . . . . . . . . . . | 1 | — |
| Powroźnicki . . . . . . . . . . . | 1 | 20 |
| Funk A. . . . . . . . . . . . . | 1 | — |
| N. N. . . . . . . . . . . . . . | 1 | — |
| Żelazny Antoni . . . . . . . . . | 1 | — |
| Kaczanowski E. . . . . . . . . . | 1 | — |
| Kujałowicz, registrant . . . . . . . | 1 | — |
| N. N. . . . . . . . . . . . . . | 1 | — |
| Bełczykiewicz Antoni . . . . . . . | 1 | — |
| Bełczykiewicz Karol . . . . . . . . | 1 | — |
| Wężykowski . . . . . . . . . . . | 1 | — |
| N. N. . . . . . . . . . . . . . | — | 40 |
| Zappe, kontrolor kasy miejskiéj . . | — | 40 |
| A. Seligmann . . . . . . . . . . | — | 40 |
| A. Zoner . . . . . . . . . . . . | — | 40 |
| Pyziewicz . . . . . . . . . . . . | — | 40 |
| Kalmowski . . . . . . . . . . . . | — | 40 |
| Kostrzyński . . . . . . . . . . . | — | 40 |
| Schets . . . . . . . . . . . . . | — | 40 |
| Horlender . . . . . . . . . . . . | — | 40 |
| Magierowski . . . . . . . . . . . | — | 30 |
| Rogoziński, kancelista . . . . . . . | — | 30 |
| Rybotycki Józef . . . . . . . . . . | — | 30 |
| Zbierzchowski Feliks, akcisista . . | — | 30 |
| Soroczynka . . . . . . . . . . . | — | 30 |
| Dybacz . . . . . . . . . . . . . | — | 30 |
| Podluski, kancelista . . . . . . . . | — | 20 |
| Pogonowska . . . . . . . . . . . | — | 20 |
| Szynglarski . . . . . . . . . . . | — | 20 |
| Łancudecki Wincenty . . . . . . . | — | 20 |
| Bębnowski . . . . . . . . . . . . | — | 20 |
| Gębarewicz . . . . . . . . . . . | — | 20 |
| Erasmus . . . . . . . . . . . . . | — | 20 |
| Dobrzański Adam . . . . . . . . . | — | 20 |
| Prońkowska Justyna . . . . . . . . | — | 20 |

| | zr. | kr. |
|---|---|---|
| Schindlerowa Helena . . . . . . . | — | 20 |
| Gallon . . . . . . . . . . . . . . | — | 20 |
| Zezulka . . . . . . . . . . . . . | — | 20 |
| Modr. Wilhelm . . . . . . . . . | — | 20 |
| Barl . . . . . . . . . . . . . . | — | 20 |
| Rutkowski . . . . . . . . . . . . | — | 10 |
| N. N. . . . . . . . . . . . . . . | — | 10 |
| Mniejszémi datkami . . . . . . . | 1 | 16 |
| Hebel Rubin . . . . . . . . . . . | 10 | — |
| M. Nierenstein . . . . . . . . . . | 10 | — |
| Reus Samuel i Mayer Robinson . . | 10 | — |
| Pineles Ozyjasz . . . . . . . . . | 10 | — |
| Irochim Kahane . . . . . . . . . . | 10 | — |
| Hersz Rubinstein . . . . . . . . . | 5 | — |
| Machla Nierenstein . . . . . . . . | 5 | — |
| Schorr i Hochdorf . . . . . . . . | 5 | — |
| E. Pineles . . . . . . . . . . . . | 5 | — |
| Itzig Arnhaus i spółka Berl i Simcha Fleischer . . . . . . . . . . | 4 | — |
| Lejba Jeches . . . . . . . . . . . | 3 | — |
| Dr. Fränkel . . . . . . . . . . . | 3 | — |
| Zacharyjasz Eigermann . . . . . . | 3 | — |
| Mojżesz Thieberg . . . . . . . . . | 2 | — |
| Samuel Rath . . . . . . . . . . . | 2 | — |
| Rafał Hellin . . . . . . . . . . . | 2 | — |
| M. Horwitz . . . . . . . . . . . | 2 | — |
| Wolf Langbarth . . . . . . . . . | 2 | — |
| Beer Linder . . . . . . . . . . . | 2 | — |
| Ellenberga synowie . . . . . . . | 1 | 30 |
| Józef ungar . . . . . . . . . . . | 1 | — |
| Freude Solon . . . . . . . . . . | 1 | — |
| Erdwurm . . . . . . . . . . . . | 1 | — |
| Slucker Jakób . . . . . . . . . . | 1 | — |
| M. Landau . . . . . . . . . . . | 1 | — |
| Rubin Mülbauer . . . . . . . . . | 1 | — |
| Schapse Kafebaum . . . . . . . . | 1 | — |
| Saul Segalla . . . . . . . . . . | 1 | — |
| Józef Mondel . . . . . . . . . . | 1 | — |
| Jonas Frenkel . . . . . . . . . . | 1 | — |
| Leiba Dorstenfeld . . . . . . . . | 1 | — |
| Emanuel Mahl . . . . . . . . . . | 1 | — |
| Hersch Deiner . . . . . . . . . . | 1 | — |
| Dawid Fablong . . . . . . . . . | 1 | — |
| Hirsz Triller . . . . . . . . . . | 1 | — |
| Siegmund Ungar . . . . . . . . . | 1 | — |
| Majer Silbermann . . . . . . . . | 1 | — |
| Abraham Rosiner . . . . . . . . . | 1 | — |
| Scheindel Baumgarten . . . . . . | 1 | — |
| Izaak Friedfertig . . . . . . . . | 1 | — |
| Jakób Juhr . . . . . . . . . . . | — | 30 |
| Marek Amster . . . . . . . . . . | — | 30 |
| Berll Zóller . . . . . . . . . . | — | 20 |
| Samuel Pfeffer . . . . . . . . . | — | 20 |
| Majer Oransz . . . . . . . . . . | — | 20 |

## WIADOMOSCI ZAGRANICZNE.

### Wielka Brytanija i Irlandyja.

Z Londynu dnia 7. listopada. Obrady gabinetu nad kwestyją odmienienia ustaw zbożowych, o których w ostatnim liście, tak pisze korespondent pisma *Preussische Zeitung*, nadmieniałem, trwają jeszcze nieprzerwanie. Dotychczas nie ogłoszono nic pewnego. Jednakże ze względu na panujące widocznie między ministrami różne zdania o tym ważnym przedmiocie, równie jak i ze względu na wielkie trudności téj kwestyi saméj przez się, bardzo być może, że my stoimy już u kresu nadzwyczajnego politycznego przesilenia. Sir Robert Peel co do swojéj osoby radby, jak się mi zdaje, pozostać jeszcze cokolwiek dłużéj przy teraźniejszéj, chwiejnéj cłowéj skale, aczkolwiek tak on jak i kto inny zaprzeczyć nie może, że los ustaw zbożowych jest już zadecydowany i tylko idzie o czas, w którym je znieść należy. Jednakże, jeżeli ministrowie oświadczą się za niezwłoczném zniesieniem ustaw, tedy faktycznie rozwiążą tę partyję, przez którą do steru rządu się dostali. Połowa stronników Sir Roberta Peel odpadłaby od niego, a rozporządzenie możnaby tylko za pomocą whigów przywieść do skutku. Lecz to prowadzi faktycznie do koalicyi. Rzecz nie jest jeszcze dojrzałą do takowego przymierza, a jednak nie można powiedzieć, jak prędko to sprzymierzenie się sprowadzą ceny zbożowe i właściwe pieniężne stosunki kraju. Bezpieczeństwo ministeryjalne i interes stronnictwa mogą jeszcze spowodować rząd, aby na ten raz nic nie czynił, ale przez to wystawi on się niezawodnie na stratę popularności, równie jak i w ciągu posiedzeń na sprawiedliwe zaczepki, a na przyszły rok, jeżeliby nie dopisały zbiory, mógłby w daleko gorszém ujrzeć się położeniu. Publiczna opinija oświadcza się stanowczo i jednogłośnie za zmianą w teraźniejszym systemie ustaw zbożowych, i cóżkolwiekbądź osoby lub stronnictwa uchwalą, to jednak jest niezawodna, że stanowczo wyrzeczona opinija publiczna w Anglii swój cel osiągnie. — Być może, że Sir Robert Peel uznaje konieczność téj zmiany, jednakże, jak się domyśla *Times* z dnia dzisiejszego, radby innym rękom odstąpić jéj wykonanie. Atoli sława Sir Roberta Peel nie zależy na jego konsekwencyi, lecz na jego postanowieniu poświęcenia konsekwencyi przekonaniu. Doznał on już wszelkiéj téj nienawiści, która ze zmianą zdania publicznych mężów jest połączona; jeszcze mu tylko pozostaje wielkością swych rozporządzeń okazać, że swoje zdanie dla pomyślności kraju odmienił.

Z powodu rozmaitych wieści o rezultatach częstych zgromadzeń gabinetowych, panuje wielki ruch na targowicy zbożowéj, gdyż nikt nie wié z pewnością, czy wyjdzie rozkaz tajnéj rady względem ustaw zbożowych, a handlujący zbożem nie mają ochoty wdawać się w jakowe spekulacyje, aż dopokąd w téj mierze decyzyja nie zapadnie. »Co do wpływu« pisze dziennik *Standard*, »jaki zniżenie cła od wprowadzania zagranicznego zboża i wynikający ztąd wywóz pieniędzy, wywrze na handel rządowemi obligami lub akcyjami, sądzimy, iż się tego obawiać nie należy, gdyż główne zasoby, które teraz możemy otrzymać, są już zapłacone, a więc nie wypadłoby opędzić, jak tylko cło od wprowadzenia i niejaką część saméj ceny zbożowéj. Gdyby było wielkie podobieństwo do prawdy, że jeszcze w tym roku nastąpi wielka dostawa zboża, wtedy zachodziłby inny przypadek. Atoli nawet doświadczeni mężowie zdają się w tém zgadzać, że choćby cło od wprowadzania było tylko nominalne, tedy zasoby, któreby się jeszcze dało sprowadzić, nie byłyby wystarczające. Prócz tego można słusznie utrzymywać, że uwolnienie takiego mnóstwa zboża z pod klucza królewskiego, przyniesie tę korzyść dla handlarza wprowadzającego zboże, że mu zwróci pieniądze, które teraz bez użytku leżą, to jest właśnie tyle, ile mu potrzeba na opędzenie dalszych przedsiębierstw. Dla tego też zdanie, że potrzeba koniecznie otworzyć porty, nabiéra coraz większéj wagi, zwłaszcza, że, jak donosi *Globe*, wzywają nas do tego wiadomości z targowic stałego lądu. »Wielu wątpi« pisze tenże dziennik, »abyśmy nawet po otworzeniu portów mogli otrzymać wiele zboża z zagranicy — rzecz naturalna, że nieliczac w to zboża zostającego pod kluczem królewskim — wyjąwszy z Ameryki; jednakże na wszelki wypadek godziłoby się spróbować, i musimy uczynić tę próbę, gdyż, podług zwyczajnych prawideł dostawy i przepytywania, bardzo łatwo da się ściągnąć boże z oddalonych okolic europejskich, zkąd dotychczas nigdy do Anglii nie sprowadzano zboża, skoro się tylko to wprowadzanie opłacać będzie, do czego przy nominalném cle wszelką nadzieję mamy. Co się dotyczy usposobienia umysłów na targowicy zbożowéj, tedy spekulańci byliby zadowoleni zniżeniem cła od pszenicy na 10 szylingów od kwarteru, gdyżby im z tego już urósł zysk znaczny. Ale publiczność nie podziela bynajmniéj tego zdania, i mniema słusznie, że zniżenie na 10 szylingów nie zaradziłoby temu dostatecznie. Niektórzy spekulańci twierdzą może nie całkiem bezzasadnie, że konsumująca publiczność, choćby cło nawet na 4 szylingi zniżono, kupować będzie pszenicę najwięcéj o 5 szylingów taniéj za kwarter, a więc że tylko połowę odniesie téj korzyści, którą właściwie zniżenie cła przynieść jéj miało. Nie śmiemy w téj mierze decydować z pewnością, chociaż to jest niezawodna, że we wszystkich przypadkach tego rodzaju, nigdy konsument nie odnosi całkowitéj korzyści, jakaby mu prawnie się należała. A w teraźniejszym szczególnym przypadku tém mniejszą można mieć w téj mierze nadzieję, ileże przywóz, choćbyśmy zagranicznemu właścicielowi zboża jak najzyskowniejsze podawali warunki, nie może być jak tylko ograniczony, gdyż np. w Gdańsku za kwarter pszenicy 50 szylingów płacić już trzeba. Zresztą na targowicy zbożowéj panuje teraz największe zamieszanie; im prędzéj więc ministrowie powezmą w téj mierze decyzyją, tém lepiéj będzie dla wszystkich, którzy w tém interes mają.

Pod względem wznowionego planu przebicia międzymorza Panamy lub założenia kolei żelaznéj aż do Tehuanatepec, donosi dziennik *Richmond-Enquirer*, iż teraz odkryto, że jest naturalna komunikacyja Cichego morza z Atlantyckiém, którą bez wielkich kosztów do skutku przywieść można. Rzeka Amazońska spławną jest dla parostatków od ujścia w Atlantyckie morze aż na 8 mil angielskich od Kalao, które jest jednym z głównych portów Cichego morza. Kapitan Klause z Filadelfii, popłynąwszy rzeką Amazońską w górę aż do Banos w rzeczypospolitéj Ekuador, przekonał się o tém zupełnie.

## Francyja.

Z Paryża d. 7. listopada. Z Algieru ogłoszono urzędowe wiadomości aż po dzień 30. października; ale nie zaszło nic stanowczego. Marszałek Bugeaud stał obozem dnia 26. października pod Ain-Tukeria między Teniet i Tiaret.

Z Tangeru otrzymano także nowsze wiadomości po dzień 20. października. Okólniki Abd-el-Kadera były tak w państwie marokańskiém, jak w Algierze upowszechnione, a fanatyzm Marokanów był przez to tak dalece rozpalony, że Cesarz na żaden sposób nie był w stanie co przedsięwziąć przeciw Abd-el-Kaderowi. Kazał on egipskim oficerom uformować korpus regularnego wojska i na europejski sposób wkładać do broni. Mówiono, że z Gibraltaru starają się uakłonić Abd-el-Kadera, aby na niejaki czas opuścił marokańską prowincyję Ryff, w któréj przebywa z swoją deirą, i żeby się rzucił w tę część puszczy Sa-

hary, która ani do Francyi ani do państwa marokańskiego nie należy. Tym sposobem zamyślają Francyi odciąć wszelki powód do wkroczenia w państwo marokańskie.

Korespondent pisma *von und für Deutschland* zawiéra następujący list z Paryża pod dniem 3. listopada: »Skład rzeczy w Afryce jest tak niebezpieczny, że rząd postanowił powtórnie posłać do Algiéru posiłki. Wielki błąd, który popełniono niedostateczném zawarciem pokoju w Tangerze, wyjaśnił się teraz każdemu; ten błąd i wynikłości jego mogą na przyszłych posiedzeniach gabinet obalić. Na zamiarze zamienienia kraju w pustynią, który Rossyjanie byli powzięli naprzeciw niepokonanemu Napoleonowi, ugruntował Abd-el-Kader swój nowy plan pozostawienia Francuzom ziemi, któréj obronić nie jest w stanie, i skłonienia wszystkich plemion, ażeby po zniszczeniu i spustoszeniu zamieszkałych przez nie obwodów, do państwa marokańskiego się wyniosły. Ten plan rozświécił się aż teraz francuzkim jenerałom; Abd-el-Kader i jego porucznicy Bou-Maza i Bou-Guerara unikają wszelkich ważniejszych potyczek, ale starają się na wszystkich punktach rozszérzyć insurekcyją, a potém wspiérają wychodztwo zbuntowanych plemion, które w ten sposób spodziewają się ujść zemsty Francuzów. W państwie marokańskiém na niezamieszkanych brzegach Mulwii, w Ryf, zamyśla Abd-el-Kader założyć dla siebie z téj emigracyi państwo i naród, którym tak Cesarzowi marokańskiemu jak i Francuzom będzie mógł czoło stawić. Gdy krajowcy z Algieryi się wyniosą, gdy Francuzom nie pozostanie, jak tylko spustoszona ziemia, gdy wszystkie plemiona i dochody kraju odpadną, a wojsko i inne wydatki pomnożone być muszą, wtedy los Algieryi jako kolonii zostanie zawyrokowany. Tą kwestyją będzie się zajmować izba w roku 1846, a ministrowie, przewidujący całe niebezpieczeństwo, chcieliby to złe jeszcze w zarodzie przytłumić. Dla tego pesełają do Afryki tak znaczną masę wojska; chcą zatamować emigracyją, i zaraz w samém powstaniu zniszczyć w cesarstwie marokańskiém nowe państwo Abd-el-Kadera. Marzałek Bugeaud na pozór nic nie przedsiębierze, ale wié on, że swoję wziętość zabezpieczyć musi, i dla tego przysposabia się do niespodzianego, świetnego zwycięztwa. Nagle i gdy się najmniéj spodziewamy, usłyszymy o wkroczeniu francuzkiéj armii w państwo marokańskie; chodzi tu nie o małą rzecz, aby Francyja jak największéj energii rozwinąć nie musiała.«

*Allgemeine Zeitung* zawiéra pod względem Algiéru następujące uwagi: Zdaje się że Abd-el-Kader wkroczywszy na nowo do prowincyi Oranu, poléga najszczególniéj na licznych plemionach Kabylów nad rzéką Tafną i na marokańskich swych sprzymierzeńcach. Najcelniejszymi partyzantami jego są: Bu-Hamdi, naczelnik Kabylów Tafny, i Mustafa Ben-Thami, były kalif Maskary ze szczepu Haszemów. Obaj naczelnicy mają wielki wpływ w kraju, i dla tego pojawienie się ich na czele przedniéj straży Emira, jest bardzo ważne. Z cztérech najliczniejszych arabskich plemion prowincyi Oranu, to jest: Haszemów, Garabów, Beni-Amerów i Flitów, zdaje się, że tylko dwa ostatnie powstały przeciw Francuzom, a z największą energiją może tylko Flitowie, najniespokojniejsi ze wszystkich, których nowy arabski prorok Bu-Maza zbuntował. Zamieszkują oni góry i wyżyny między Wed-Miną i Szelifem, i jeżeli wszystkie gałęzie tego szczepu się połączą, mogą wystawić w pole 3000 końnicy a 2000 piechoty. Siedziby Beni-Amerów zaczynają się w południowéj stronie słonego jeziora El-Sebgha, o jeden dzień drogi z Oranu, i ciągną się aż do brzegów rzéki Syg i Isery. Podług podania Pelissiera mogą oni wystawić do boju przeszło 4000 końnicy. Ponieważ to plemię jest najbardziéj przez francuzkie kolumny zagrożone i ścieśnione między stanowiskami, które zajmuje wojsko francuzkie, to jest między Oranem, Maskarą i Tlemzenem, przeto stanowcze jego powstanie podpada jeszcze wątpliwości, zwłaszcza dopokąd Lamoricière i Cavaignac utrzymują swoje stanowisko nad Tafną i dopokąd się Abd-el-Kader niepomknie z gór Trara daléj ku północo-zachodniéj stronie. Najliczniejszych i najzapalczywszych stronników ma Abd-el-Kader niezawodnie między Haszemami koło Maskary, jestto najwaleczniejsze ze wszystkich plemion prowincyi zachodniéj, z którego krwi jak wiadomo, także Mahidynowie (familija Abd-el-Kadera), pochodzą. Ale dopokąd Francuzi dostateczną siłą będą zajmować Maskarę i zagrażać pięknéj równinie Egghres, którą zamieszkują Haszemowie, dotąd trudno, aby to plemię, posiadające liczne stada i żyżne grunta, oświadczyło się za Emirem. Jeszcze mniéj należy się obawiać Garabów na równinach Tlelatu i Cejratu, gdyż oni nie zapomnieli dotychczas *racyja* jenerała Lamoricière, i i od tego czasu są zupełnie spokojni, gdyż jeszcze więcéj niż Haszemowie obawiają się o swoje stada i zasoby zbożowe. W plemionach Angadów w południowéj stronie Tlemzenu,

które liczne hufce jeźdzców wystawić mogą, nie miał nigdy Emir zapalonych stronników, gdyż tym zbojeckim hordom chodziło zawsze więcéj o zdobycz niż o rzecz wiary. Właściwa siła Abd-el-Kadera poléga obecnie tylko na Kabylach z gór Trara, z lewego brzegu Tafny i tego pasma gór, które się po tamtéj stronie rzéki Malui przez marokański kraj od wschodu na zachód dość równolegle z morskiém wybrzeżem ciągnie. Nigdzie nié ma Islam zacieklejszych stronników jak w téj stronie, nawet w gorącéj Arabii nie ma zapalczywszego fanatyzmu, jak na chłodnych wyżynach marokańskich gór Atlasu.

Wszystkie tutejsze dzienniki zajmują się bardzo gorliwie pomyślném doświadczeniem pana Waghorn, że wschodnio-indyjską pocztą predzéj się przez Niemce niż przez Francyję do Londynu dostać można. »Rzecz ta jest arcyważna,« mówi *Journal des Debats*, gdyż tu idzie o to, czy Francyja tranzyt z Indyjów ma zatrzymać czyli też go na korzyść Niemiec utracić. Że Anglija i Niemce w swym interesie wszelkiemi sposobami popiérają plan pana Waghorn, do tego mają niezaprzeczone prawo. Atoli nasze prawo, nasz interes jest także nie mniéj jasny: my powinniśmy użyć wszelkich sposobów dla utrzymania téj korzyści, jakaśmy z tąd dotychczas mieli. Należy jak najgorliwiéj pracować nad liniją żelaznéj kolei, która Marsyliję połączy z Kaletem lub z Bulogne, i jak najspieszniéj ją ukończyć; minister handlu powinien ustawy o kwarantanie wziąć pod rozpoznanie i usunąć wszelkie przeszkody, które spieszną komunikacyję tamują; minister finansów powinien na lepszy stopień przyprowadzić na Środziemném morzu parową żeglugę. Wykonaniem tych trzech propozycyj zapobiegniemy niebezpieczeństu, którém próby Waghorna nam zagrażają.«

## Holandyja.

Z Hagi, dnia 6go listopada. Drugiéj izbie Stanów Jeneralnyh przesłano adres w przedmiocie ustaw zbożowych; koniec tego adresu jest taki: »Dopóki nasze prawodawstwo dozwalało wprowadzać zboże za opłatą miernego i stałego cła, mieliśmy tu dostateczne zasoby, aby niemi nawet i sąsiednie państwa w razie niedostatku zaopatrywać. Niedostatek zboża, było to coś u nas nieznanego. Przy dawniéjszéj sposobności wyraziliśmy się, że ile razy ustawy zbożowe z dążnością ograniczenia ich zmieniano, tyle razy zasoby były mniejszemi. Nie dziw więc, że pod dziesięcioletnim ciężarem najniebezpieczniejszego systemu, jaki tylko przeciw operacyjom handlowym dał się wymyslić, jesteśmy teraz bez żadnych zasobów w naszych spichrzach. Obrońcy systemu ruchoméj skali zbożowéj, zasłaniali się zawsze zbiorem ziemniaków, biorąc to w dowód, iż istotnego niedostatku nigdy już obawiać się nie trzeba: zawierzono im; zaniedbano handel zbożowy, działano naprzeciw niemu! Teraz zaś okazuje się brak ziemniaków i zboża, a klęska, która jak sądzono, nigdy już nienastąpi, w podwójnéj mierze dokuczać nam zaczyna. Nieszczęście, które nasz kraj i wiele innych dotknęło, nie jest z resztą bynajmniéj przemijające. Jakażto mamy wróżbę, że plon ziemniaków, będzie w przyszłych latach pomyślniejszy? Nie masz żadnéj wróżby, a nawet zdaje się, że skutki téj klęski długo jeszcze dadzą się w znaki. Wyniknie tedy z tego, iż potrzebowanie wszelkiego gatunku zboża będzie coraz większe, a to co my sami produkujemy, nie wystarczy na zaspokojenie konsumcyi krajowéj. Będziemy tedy potrzebować dowozów z zagranicy, atoli zamiast ułatwić je, stawi im się przeszkodę przez potwierdzenie ustaw, których smutne skutki teraz w znaki się dają! Niech więc WWMość Panowie niechwytają się pół-środków, które i tak nie będą dostateczne; należy złemu nadal zapobiedz, należy zejść z kolei nieszczęścia. Niechaj nasz kraj będzie piérwszym do zniesienia systematu, który interes ogóu poświęca korzyściom pojedyńczych osób. Upraszamy tedy WWMość Panów mocno, abyście przygotowany na obrady projekt do ustawy, o ile tenże tyczy się zboża, odrzucili, u wysokiego zaś Rządu dopominali się, aby całkiem cofnał ustawę z dnia 29go grudnia 1835, i aby przywrócił cło mierne i stałe od wszelkich gatunków zboża.

## Kraków.

Jéj Ces. Wysokość Wielka Księżna Rossyjska Heleną, małżonka J. C. Wysokości W. Księcia Michała, powracając z dwiema dostojnemi córkami swemi z Włoch przez Wiedeń do Petersburga, przybyła tu d. 7. listopada r. b., i zabawiwszy dwa dni w stolicy naszéj, zostawując po sobie drogie wspomnienia, wyjechała z tąd d. 9. b. m. w dalszą drogę na Warszawę. — JC. Wysokość raczyła przyjąć łaskawie od wielu osób złożone sobie petycyje, wdzięcznością i nadzieją napełniając ich serca.

*(Gaz. Krak.)*

## Szwajcaryja.

*Staatszeitung katolickiéj Szwajcaryi* donosi z Lucerny pod dniem 1. listopada: »Dziś r d-

była się uroczysta instalacyja wielebnego towarzystwa Jezusa, któremu oddano pod zarząd dawny klasztor O. O. Franciszkanów w Au. Przewielebny miejski proboszcz Rickenbach miał treściwe kazanie z textu: »Błagajcie Pana plonów, aby przysłał robotników do swéj winnicy.« — Okazał on, jak potrzebni są zawsze, a najszczególniéj w naszych czasach zdatni, gorliwi kapłani, a zatém jak potrzebni są członkowie tegoż towarzystwa tak co do swego początku jako téż co do teraźniejszego sposobu swego życia i działania. Poczém deputowany wysokiego rządu wójt Siegwart-Müller miał mowę. Imieniem towarzystwa Jezusowego odpowiedział P. Simmen, rektor kolegijum. Na zakończenie odprawiono uroczyste nabożeństwo.

## NOWINY.

Dnia 14. b. m. odbyły się w stolicy naszéj dwie wokalne serenady, jedna przed pomieszkaniem JW. hrabi Lazanskiego, wiceprezydenta Rządów krajowych, druga przed pomieszkaniem JW. Sachera, c. k. Radzcy gubernijalnego i dyrektora policyi, jako w wiliję imienin tych dwóch znakomite urzędy piastujących mężów, którym w ten sposób chciano złożyć cześć przynależną.

Sławnego gościa naszego p. Ernsta koncert czwarty, zapowiedziany jako ostatni, odegrany dnia 16. b. m., był równie liczny jak i poprzedzające. Talent artysty i zapał publiczności naszéj, godnie odpowiadały sobie. Jeźli nie mylna jest wieść, pochlebiać sobie możemy, że nie będzie to przecież ostatnie jego u nas wystąpienie, słychać bowiem, że wezwany przez komisyję Instytu ubogich, by się przyczynił choć w najmniejszéj części talentem swoim do koncertu zamierzonego na fundusz ubogich, miał odpowiedzieć, że cały swój jeden koncert na ten cel szlachetny gotów jest przeznaczyć. Cieszymy się z tego podwójnie, i dla ubogich, i dla samego artysty; miłą bowiem jest rzeczą podziwiając talent, szacować artystę.

Mnóstwo nowości przygotowuje się dla mieszkańców stolicy w teatrze naszym, które może niejednego lubownika teatru wywabią nawet ze wsi do miasteczka. Jużto przedwszystkiém dla młodych, którzy lubią krótkie urwane intrygi maskowe, zapowiadamy *wielką redutę* tak zwaną *Katarzyny* na niedzielę dnia 23. b. m. — Jako nowości dramatyczne mają być przedstawione wkrótce: *Władczyni zamku St. Tropez*, na dochód panny Teofili Cenecckiéj; jest to dramat osnuty na procesie smutnéj sławy pani Lafarge; na dochód panny Maryi Cenecckiéj, trajedyja sławnego Szekspira: *Romeo i Julija*. — Mamy i dla lubowników muzyki miłe nowinki. Oto dnia 20. bież. mies. przyjdzie na scenę po raz piérwszy nowa sławnego Aubera opera: *Syrena;* a co więcéj z końcem miesiąca słyszeć przecie mamy słynną powszechnie operę *Stradella*, napisaną przez p. Flottow. Dodajmy jeszcze do tych nowinek kulisowych, że pan Pfeiffer, artysta dramatyczny sceny polskiéj, niegdyś dyrektor teatru w Krakowie, ma w tym jeszcze miesiącu przybyć do nas na role gościnne. — *Lukrecyja* Ponsarda tłumaczona przez naszego niezmordowanego Thulliego, ma téj zimy jeszcze jak słyszymy wyjść z druku, przejrzana i poprawiona przez tłumacza.

## WIADOMOŚCI HANDLOWE I PRZEMYSŁOWE.

(*Z korespondencyi prywatnéj*).

*Z Sanoka, dnia 14. listopada.* Gdybyśmy na ślepo ufać chcieli smutnym z rozmaitych obwodów doniesieniom o tegorocznych nieurodzajach, to już dzisiaj, nie czekając nawet wiosny, ludzie musieliby z głodu umiérać. Przesada, jestto artykuł mody, prędki pokup mający, zwłaszcza przez tych, którzy w tém mają swój interes. Miałem ja sposobność przekonać się o stanie rzeczy nietylko w obwodzie sanockim ale i w sąsiednich obwodach, i wyznać winienem, że prócz nizin nad Sanem, Ropą, Rabą i Dunajcem, które od wylewu tych rzék wszystko utraciły, zbiory zboża są w innych okolicach mierne, a miejscami nawet lepsze od przeszłorocznych. W górach plon ziemniaków jest nieledwie dwa razy tak wielki jak w przeszłym roku, a mimo tego zboże idzie w górę, i wyszło już na ceny o trzecią część wyższe od tych, jakie były na wiosnę. W obwodzie sanockim płacą teraz korzec pszenicy po 7 zr., żyta 6 zr., jęczmienia 5 zr., owsa 1 zr. 36 kr., ziemniaków 36 kr. m. k.; i w jasielskim obwodzie nie o wiele różnią się ceny od sanockiego.

Łatwo jest podać naturalną przyczynę, dla czego zboże o tym czasie, w którym w innych latach najtańsze bywa, w tym roku właśnie znacznie w górę poszło: Oto wszystkie spichrze wypróżnione zostały całkiem w przeszłym roku, a ci z naszych właścicieli ziemskich,

którzy na lepsze jeszcze ceny czekają, wstrzymują się ze sprzedażą swoich produktów. Prócz tego magazyny zaopatrujące wojsko, zakupują znaczne ilości, tak np. sam magazyn w Dukli nabył już do tysiąca korcy żyta. I tego pominąć nie można, iż w przeszłym roku zwożono do nas nie małe zasiłki zboża z sąsiednich Węgier, w tym zaś roku spodziéwać się trzeba, że Węgry użalają się na nieurodzaj, od nas kupować będą. Nareszcie zatrważa nas choroba ziemniaków, bo téż w saméj rzeczy w wielu miejscach gniją one. Otóż takito jest u nas stan rzeczy. Gdyby tylko nasz kmiotek umiał darem bożym gospodarować, niepotrzebowałby obawiać się przednówka, ale cóż kiedy w tym względzie jeszcze bardzo nizko stoi: nie zna on żadnych granic, używa dopóki mu starczy, a kłopot na wiosnę zostawia swemu Panu. Tutaj to, dobra nauka z ambony byłaby bardzo na swojém miejscu.

Nasi producenci wódki zaczynają już przygotowania na zimę, i więcéj niż w przeszłym roku będzie gorzeln w ruchu, a to z téj prostéj przyczyny, że ziemniaków jest w tym roku więcéj, i że obawiają się gnicia takowych. Nasi kupcy Izraelici podawszy sobie ręce, chcieli korzystać z dobréj sposobności, i umówili się, aby za garniec 31-stopniowéj okowitéj nawet w największych partyjach nie ofiarować więcéj jak po 25 kr. m. k., płacąc całe pieniądze z góry: tu i ówdzie udało im się nawet pozawiérać podobne ugody. Pokazuje się teraz, że kupna te były dla spekulantów węgierskich, którzy im z swéj strony po 31 kr. m. k. za garniec płacili. Od dziesięciu dni odbyło się w naszym obwodzie wiele znacznych sprzedaży bezpośrednio kupcom węgierskim, wszystkie po 30 lub 31 kr. m. k. za garniec, i dopytywanie się na tę cenę jest bardzo żwawe. W Węgrzech zakazano w niektórych komitetach pędzenie wódki, a to z obawy głodu. — I wołów będziemy w tym roku więcéj mieli na stajniach niż w przeszłym: zakupiono je do tego celu taniéj niż w przeszłym roku. — Krowy, byczki i cielęta bardzo potaniały; widać ich wiele na naszych targach: przyczyną tego jest niedostatek siana w okolicach, które od powodzi ucierpiały.

---

*Z Sadagóry, dnia 13. listopada.* Na naszym jarmarku na woły, który się tu odbył dnia 10. b. m., było zaledwie 200 wołów, najwięcéj z Bukowiny, i zakupili je bukowińscy właściciele gorzelń do swoich stajen: z Galicyi nikt tym razem za kupnem nie przyjechał. Parę najlepszych wołów płacono po 120 zr. m. k. Jakich 4000 wołów z Besarabii na naszą stronę wprowadzonych, należą ponajwiększéj części do właścicieli ziemskich w obwodzie czortkowskim i stanisławowskim: woły te po odbyciu kontumacyi zabrali ciż właściciele do swoich stajen, i tylko kilka partyj poszło wprost do Ołomuńca. Zwyczajnego na dniu 4. grudnia jarmarku, nie będziemy mieli w tym roku, gdyż nic już wołów z Multan i Besarabii na naszą stronę témi czasy nie wprowadzą.

Przy suchéj i pogodnéj jesieni, wszędzie już niemal pokłady zimowe ukończono. Ziemniaki zaczynają już gnić i u nas; korzec ich płacą teraz po 2 zr. 15 kr. w. w.

---

*Z Gdańska, dnia 10. listopada.* Ciągle pomyślne dla handlu doniesienia z Anglii i Holandyi, utrzymują nasz targ zbożowy w ciągłym ruchu. Teraźniejsze stosunki w handlu zbożowym są dla krajów wywożących zboże zupełnie insze, niż dotąd bywały, gdzie Anglija tylko takt dawała; dziś bowiem idzie także o zaopatrzenie zbożem Holandyi, Belgii, prowincyi nadreńskich, a nawet w części Rossyi. Wywóz zboża do Belgii i Holandyi lepiéj teraz popłaca aniżeli do Anglii, a nawet rozkaz tajnéj rady angielskiéj, któryby uchylił cło od zboża zagranicznego, nie skiérowałby handlu zbożowego wyłącznie ku Anglii, albowiem duch spekulacyi wyprzedził już to spodziéwane rozporządzenie, czego dostateczny dowód mamy w małéj różnicy ceny pszenicy oclonéj i owéj, która jest pod kluczem królewskim; a zważywszy środki zaradcze, których chwyciło się ministeryjum belgijskie i holenderskie, aby swoje kraje dostatecznie i zawczasu zaopatrzyć, dziwić się trzeba, iż ministrowie angielscy z przezornością swoją tak bardzo się spóźnili. To bowiem pewna, że na spodziéwane wielkie potrzeby Anglii, zapasów pszenicy jest na stałym lądzie za mało, zwłaszcza że w krajach niemieckich obawa o dostateczne zaspokojenie własnych potrzeb, spowoduje zapewne Rządy do zakazów wywożenia zboża.

*(Preuss. Handl. Zeitung.)*

---

Redaktor J. N. Kamiński — Nakładem Spadkobierców Franciszka Krattera.
(Drukiem Piotra Pillera we Lwowie.)